

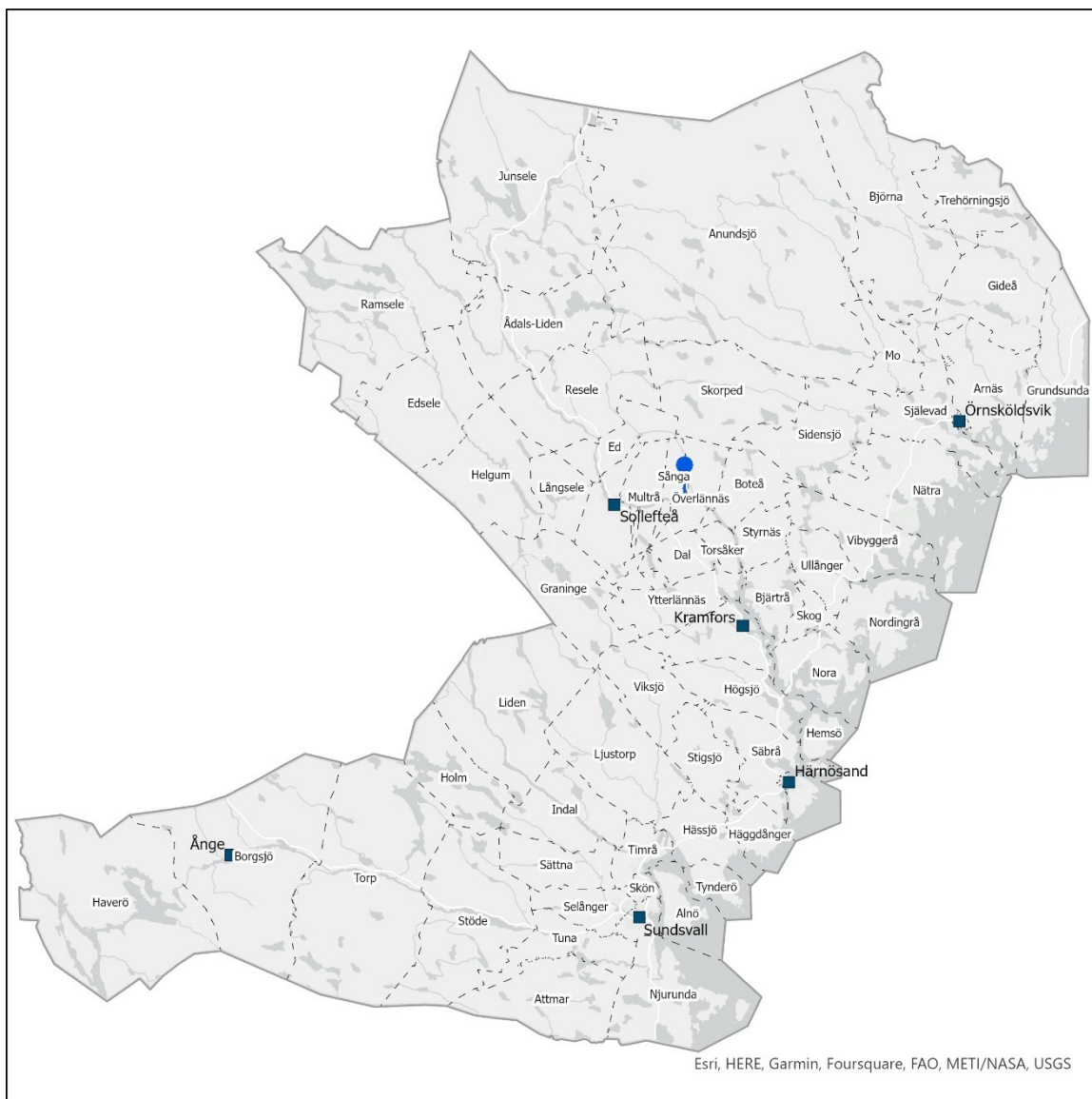
VÄSTERNORRLANDS MUSEUM

Arkeologisk utredning inför kabelanläggning vid Sånga kyrka 2023

Fastighet: Sånga 2:3, 3:9, 3:15-16, Sånga Prästbord 1:1, Sånga socken,
Sollefteå kommun, Ångermanland, Västernorrlands län

Rapport 2023:15
Madeleine Nilsson

Arkeologisk utredning inför kabelanläggning vid Sånge kyrka 2023

Rapport nr: 2023:15 Västernorrlands museum

Framsidesbild: Schakt 2 i förgrunden, foto från öster.

Västernorrlands museum

Murbergsvägen 31

871 50 Härnösand

www.vnmuseum.se

ISSN 2000-0111

© 2023 Västernorrlands museum, Härnösand.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY

Kartor: Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, I2018/00090

Maps throughout this report were created using ArcGIS® software by Esri. ArcGIS® and ArcMap™ are the intellectual property of Esri and are used herein under license. Copyright © Esri. All rights reserved. For more information about Esri® software, please visit www.esri.com.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Bakgrund.....	2
Syfte.....	2
Metod	3
Natur- och fornlämningsmiljö	3
Redovisning av arbetet.....	5
Sammanfattande rekommendation	8
Tekniska och administrativa uppgifter	9
Arkivhandlingar.....	9
Bilaga 1. Anläggningstabell.....	10
Bilaga 2. Fyndlista.....	11
Bilaga 3. Schaktbeskrivning	12
Bilaga 4. Fotolista.....	13

Sammanfattning

Med anledning av ATS Kraftservice ABs planerade kabelnedläggning vid Sånga kyrka har Västernorrlands museum genomfört en arkeologisk utredning inom fastigheterna Sånga 2:3, 3:9, 3:15-16 och Sånga Prästbord 1:1 i Sånga socken. Utredningsområdet löpte direkt väster och söder om Sånga kyrka samt bland annat förbi en by-/gårdstomt (L1935:7119) och två gravhögar (L1935:6644 och L1935:7178) varför ytterligare fornlämningar förväntades kunna framkomma.

Sammanlagt togs 18 schakt om drygt 270 m² upp med grävmaskin. Endast en härdrest (A1) påträffades och denna tolkades som sentida baserat på fynd av rödgods av yngre typ. Härdresten är undersökt och borttagen och Västernorrlands museum rekommenderar inga ytterligare åtgärder.

Bakgrund

Med anledning av ATS Kraftservice ABs planerade kabelnedläggning vid Sångas kyrka har Västernorrlands museum genomfört en arkeologisk utredning inom fastigheterna Sångas 2:3, 3:9, 3:15-16 och Sångas Prästbord 1:1 i Sångas socken. Utredningsområdet löpte direkt väster och söder om Sångas kyrka samt bland annat förbi en by-/gårdstomt och två gravhögar varför ytterligare fornlämningar förväntades kunna framkomma.

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var att fastställa om fornlämningar fanns och ge Länsstyrelsen beslutsunderlag inför fortsatta åtgärder. Resultatet skulle även kunna användas som planeringsunderlag av ATS Kraftservice AB. Utredningens målgrupper utgörs av Länsstyrelsen Västernorrland och ATS Kraftservice AB.

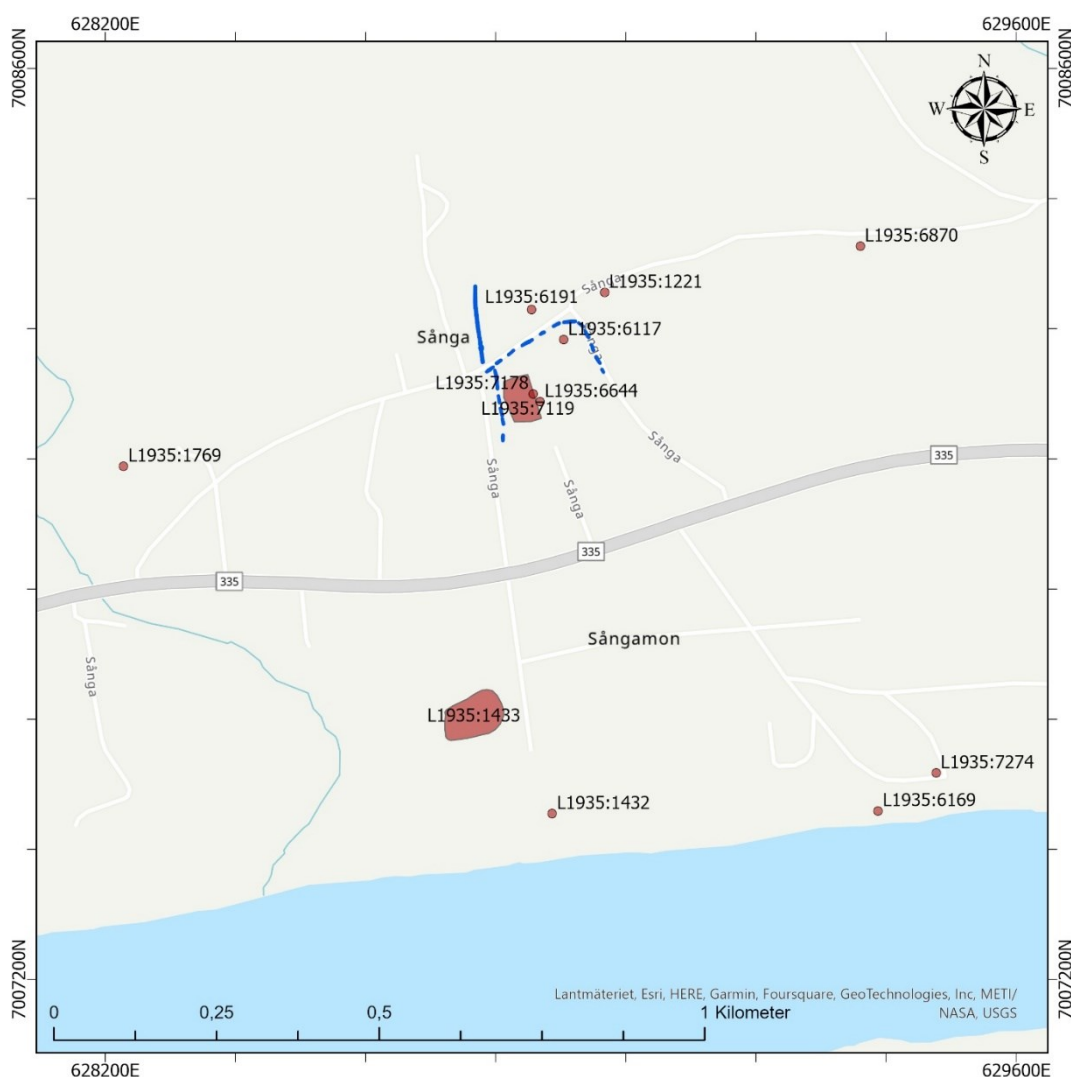
Figur 1. Översikt över utredningsområdet.

Metod

Utredningen utfördes den 2-3 oktober. Inom utredningsområdet drogs sökschakt med hjälp av grävmaskin. Efter att torven banats av avsöktes ytorna med metalldetektor varpå det grävdes ned till orörd nivå. Schakt och anläggningar dokumenterades i plan och mättes in med RTK-GPS.

Natur- och fornlämningsmiljö

Utredningsområdet är beläget 42-66 m.ö.h. invid Sånga kyrka, cirka 800 meter norr om Ångermanälvens norra strand, i ett öppet jordbrukslandskap svagt sluttande mot söder. Jordarten är morän. Landskapet kring Ångermanälven är mycket rikt på fornlämningar från järnåldern och närmast utredningsområdet är en by-/gårdstomt (L1935:7119), två gravhögar (L1935:6644 och L1935:7178), en plats med tradition (L1935:6117), en källa med tradition (L1935:6191) samt en historisk husgrund (L1935:1221). Sånga kyrka har stått på platsen sedan medeltiden.

Figur 2. Utredningsområdet i form av dragna schakt markerade i blått samt närbelägna fornlämningar.

Figur 3. Den södra delen av utredningsområdet. Foto från norr.

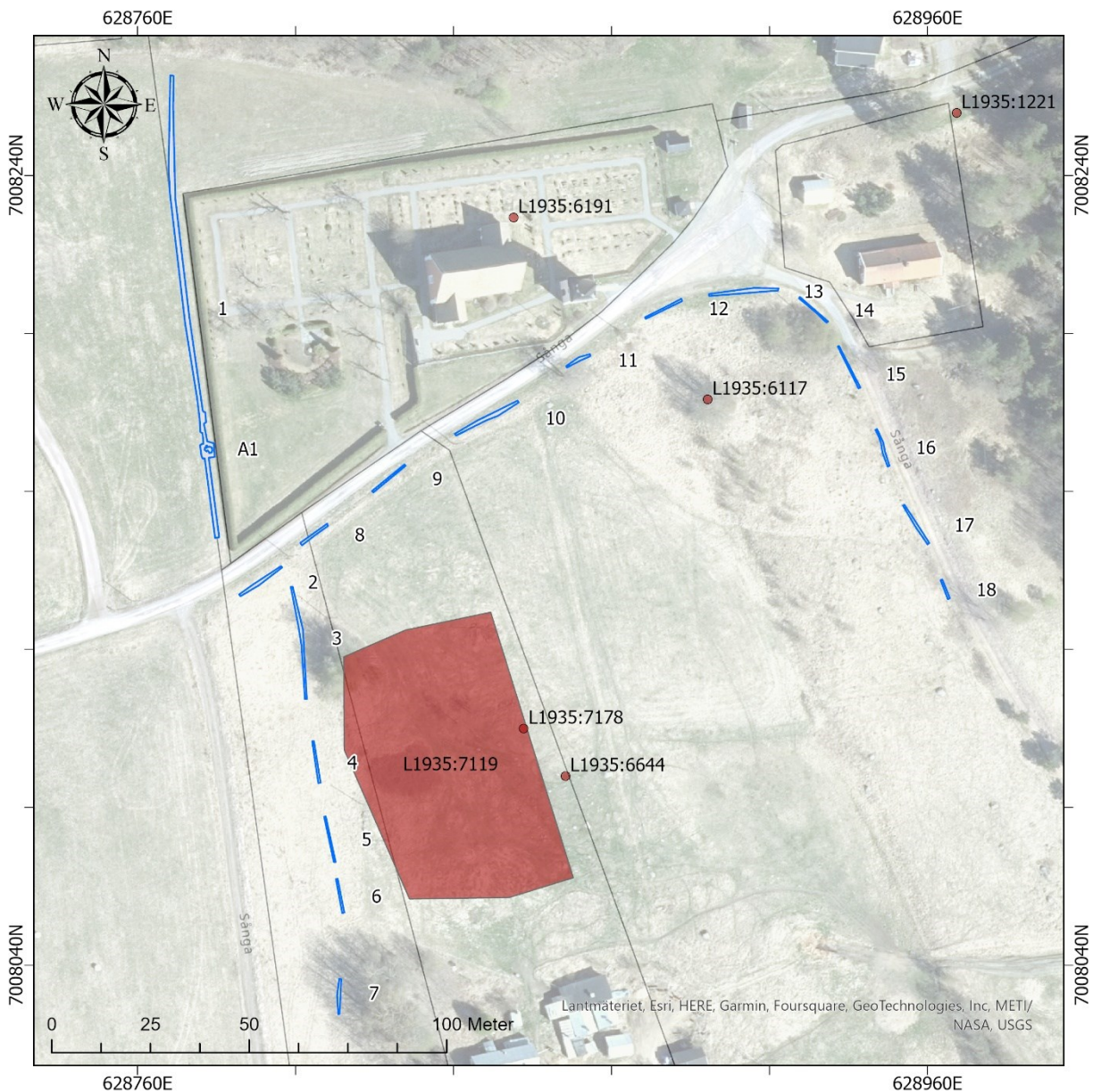
Figur 4. Den mellersta delen av utredningsområdet. Foto från väster.

Figur 5. Den nordvästra delen av utredningsområdet. Foto från söder.

Redovisning av arbetet

Sammanlagt togs 18 schakt om drygt 270 m² upp med grävmaskin under två fina höstdagar i början på oktober. Ett långt schakt (schakt 1) drogs i åkern från norr till söder direkt väster om kyrkogårdsmuren. Längs den övriga sträckan förlades kortare schakt med jämna mellanrum längs med åkerkanten. Matjordslagren var relativt djupa och i schakt 12 och 13 var djupa fyllnadsmassor, troligtvis påförda för att jämna ut landskapet. Jordarten i majoriteten av schakten utgjordes av lera. I schakten långt åt nordost bestod botten av morän.

Figur 6. Schaktplan.

Figur 7. Schakt 2 från väster.

Figur 8. Schakt 9 från väster.

Figur 9. Schakt 15 från söder.

I schakt 1 påträffades en 2,1-2,2 meter stor flammig, oregelbunden färgning bestående av rödbränd silt, sot och kol. Anläggningen (A1) var inte djupare än 0,05 meter och tolkades som en härdrest. I det rödbrända påträffades två fragment rödgods av sentida typ. Baserat på dessa fynd kan härdresten förmodas vara sentida.

Figur 10. Härdresten A1 i plan från norr.

Sammanfattande rekommendation

Endast en härdrest (A1) påträffades och denna tolkades som sentida baserat på fynd av rödgods av yngre typ. Härdresten är undersökt och borttagen och Västernorrlands museum rekommenderar inga ytterligare åtgärder.

Tekniska och administrativa uppgifter

<i>Västernorrlands museum dnr</i>	2023/110
<i>Länsstyrelsens dnr</i>	431-2548-2023
<i>Län</i>	Västernorrland
<i>Landskap</i>	Ångermanland
<i>Kommun</i>	Sollefteå
<i>Socken</i>	Sånga
<i>Fastighet</i>	Sånga 2:3, 3:9, 3:15-16, Sånga Prästbord 1:1
<i>Koordinatsystem</i>	SWEREF 99 TM
<i>Koordinater mittpunkt</i>	N 7008170,7 E 628856,88
<i>Höjd över havet</i>	41,9-65,9 m.ö.h.
<i>Fältarbetstid</i>	20231002-20231003
<i>Fältpersonal</i>	Madeleine Nilsson (projektledare) och Louise Karlsson från Västernorrlands museum och praktikanten Jens Lundqvist från Umeå universitet
<i>Rapportsammanställning</i>	Madeleine Nilsson
<i>Kartering</i>	RTK-GPS, programvara ArcGIS Pro

Dokumentationsmaterial i form av fotografier, mätfiler och beskrivningar förvaras på Västernorrlands museum.

Arkivhandlingar

Ärendet förvaras i arkivet på Västernorrlands museum.

I ärendet ingår förfrågan om undersökningsplan, undersökningsplan och kostnadsberäkning, beslut samt andra relevanta handlingar.

Bilaga 1. Anläggningstabell

Anl-nr	Schakt	Typ	Form i plan	Form i profil	Storlek (m)	Djup (m)	N	E	Z	Beskrivning i plan	Beskrivning i profil
1	1	Härdrest	Oregelbunden	Flack	2,1-2,2	0,05	7008170,7	628778,1	57,0	Oregelbunden, flammig sotfläck med inslag av rödbränd silt.	Sotig och rödbränd silt, mycket tunt.

Bilaga 2. Fyndlista

Fnr	Schakt	Lager	Sakord	Material	N	E	Z	Antal	Vikt (g)	Mått (mm)	Kommentar	Kasserat
1	1	I härdrest	Keramik	Rödgods	7008170,7	628778,1	57,0	1	7,1	32x22x7	Spår av rödgul glasyr	X
2	1	I härdrest	Keramik	Rödgods	7008170,7	628778,1	57,0	1	2,8	17x17x7	Spår av rödgul glasyr	X

Bilaga 3. Schaktbeskrivning

Schakt	Lager	Bottenlager	Yta (m2)	Djup (m)	Anl.	Fynd
1	Grå matjord under torven.	Ljusgrå lera med rostfläckar.	144	0,75	A1 (hårdrest)	Rödgoods
2	Grå matjord under torven.	Ljusgrå lera med rostfläckar och spridda större stenar (0,3-0,5 m st).	10	0,65		
3	Grå matjord under torven.	Ljusgrå lera.	20	0,5		
4	Grå matjord under torven.	Ljusgrå lera.	6	0,5		
5	Grå matjord under torven.	Ljusgrå lera.	6	0,5		
6	Grå matjord under torven.	Brungrå lera.	4	0,5		
7	Brungrå matjord under torven med mycket rötter.	Brungrå lera, vattenledning löpte rakt igenom.	6	1		
8	Grå matjord under torven.	Ljusgrå lera.	5	0,5		
9	Grå matjord under torven.	Ljusgrå lera.	5	0,6		
10	Grå matjord under torven.	Ljusgrå lera.	17	0,6		
11	Grå matjord under torven.	Ljusgrå lera och grågul silt.	5	0,4		
12	Grå matjord under torven.	Ljusgrå lera och grågul silt och fyllnadsmassor.	5	0,8		
13	Grå matjord under torven.	Grå lera och fyllnadsmassor	15	0,9		
14	Grå matjord under torven, 0,3 m. Under denna är grå mjäla 0,1 m.	Rödgul morän.	4	0,7		
15	Grå matjord under torven, 0,15 m. Därefter gulbrun sand 0,35 m.	Rödgul morän.	5	0,5		
16	Grå matjord under torven.	Grågul lera och enstaka stenblock.	6	0,4		
17	Grå matjord under torven.	Grågul lera och enstaka stenblock.	7	0,5		
18	Grå matjord under torven.	Grågul lera.	3	0,4		

Bilaga 4. Fotolista

Bildnr	Motiv	Sett från
910	Utredningsområdet	S
911	Utredningsområdet	S
912	Utredningsområdet	N
913	Utredningsområdet	N
914	Utredningsområdet	V
915	Utredningsområdet	V
916	Utredningsområdet	N
920	Schakt 1	O
922	Anläggning 1 före rensning	N
923	Anläggning 1 före rensning	N
924	Anläggning 1 efter rensning	N
925	Anläggning 1 efter rensning	N
926	Anläggning 1	N
927	Anläggning 1	N
928	Anläggning 1, del av profil	O
929	Anläggning 1, del av profil	O
930	Schakt 2	V
931	Schakt 2	V
933	Schakt 2	O
936	Schakt 8	V
937	Schakt 8	O
939	Schakt 9	V
940	Schakt 9	O
942	Schakt 10	V
943	Schakt 10	O
945	Schakt 11	V
946	Schakt 11	O
948	Schakt 12	V
949	Schakt 12	O
951	Schakt 13	V
952	Schakt 13	O
954	Schakt 14	V
955	Schakt 14	O
957	Schakt 15	N
958	Schakt 15	S
960	Schakt 16	N
961	Schakt 16	S
963	Schakt 17	N
964	Schakt 17	S
966	Schakt 18	N

967	Schakt 18	S
Mobil		
1	Utredningsområdet	O
2	Utredningsområdet	NO
3	Schakt 4	N
4	Schakt 3	SV
5	Schakt 7	S
6	Utredningsområdet	NO
7	Utredningsområdet	NO
8	Utredningsområdet	NO
9	Utredningsområdet	NO

DSC00910.JPG

DSC00911.JPG

DSC00912.JPG

DSC00913.JPG

DSC00914.JPG

DSC00915.JPG

DSC00916.JPG

DSC00920.JPG

DSC00922.JPG

DSC00923.JPG

DSC00924.JPG

DSC00925.JPG

DSC00926.JPG

DSC00927.JPG

DSC00928.JPG

DSC00929.JPG

DSC00930.JPG

DSC00931.JPG

DSC00933.JPG

DSC00936.JPG

DSC00937.JPG

DSC00939.JPG

DSC00940.JPG

DSC00942.JPG

DSC00943.JPG

DSC00945.JPG

DSC00946.JPG

DSC00948.JPG

DSC00949.JPG

DSC00951.JPG

DSC00952.JPG

DSC00954.JPG

DSC00955.JPG

DSC00957.JPG

DSC00958.JPG

DSC00960.JPG

DSC00961.JPG

DSC00963.JPG

DSC00964.JPG

DSC00966.JPG

DSC00967.JPG

Sångä (1).jpg

Sångä (2).jpg

Sångä (3).JPG

Sångä (4).JPG

Sångä (5).JPG

Sångä (6).JPG

Sångä (7).JPG

Sångä (8).JPG

Sångä (9).jpg